

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Vicent Andres Estelles a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/autor/vicent-andres-estelles> >

Vicent Andrés Estellés

La difusió d'una veu poètica valenciana

Vicent Salvador (Universitat Jaume I)

El fenomen poètic estellesià en el seu context històric

De la mateixa generació que [Josep Maria Llompart](#), [Blai Bonet](#) o [Gabriel Ferrater](#), Vicent Andrés Estellés (Burjassot, 1924 - València, 1993) inicia la seva producció poètica a la postguerra. Ho fa des de la perifèria literària que era la València d'aleshores i al voltant dels cenacles on s'aplegaven Xavier Casp, [Joan Fuster](#) i altres membres de l'incipient catalanisme valencià de la represa. Era un jove periodista amb vocació de poeta que escrivia versos i versos, infatigable, i alguna vegada els publicava: *Ciutat a cau d'orella*, editat a València el 1953, fou el primer dels quatre poemaris que van veure la llum durant les dècades dels anys cinquanta i dels seixanta.

Però no fou fins a l'inici dels anys setanta que la seva obra va protagonitzar l'assalt al carrer i va esdevenir símbol d'un país valencià que despertava, poc després dels crits de protesta de Raimon. La mà hàbil de [Joan Fuster](#) i l'enginy de l'editor Eliseu Climent van programar l'esclat editorial de la seva poesia.

I arribaren els *best-sellers* -el *Llibre de meravelles* (1971) principalment-, premis com el de les Lletres Catalanes i, a poc a poc, els deu volums d'obra completa. Per fi la literatura valenciana contemporània infantava un poeta exportable i popular. L'operació va ser un èxit cívic en aquell moment auroral de la transició a la democràcia. I ho va ser en l'àmbit general de la literatura catalana, on Estellés va ser llegit i valorat, més enllà dels dubtes que, en el pròleg a *Recomane tenebres* (1972), primer volum de l'*Obra Completa* de l'autor, expressava Fuster sobre les dificultats d'interpretació dels matisos dialectalitzants més enllà del marc local o regional: fins i tot l'arrel localista del vers estellesià -des del dialectalisme al recurs reiterat als topònims- en va ser factor d'eficàcia poètica.

El compromís cívic del poeta Estellés fa bandera d'un sentiment cívic col·lectiu, tot presentant-se com a intèrpret dels mots de la tribu i de les reivindicacions del seu poble. El poema "La rosa de paper" és ben emblemàtic en aquest sentit, quan relata la història d'una dona anònima que deixa rere seu el símbol d'una rosa de paper -un paper que és l'escriptura poètica- llegada al poble com una consigna de resistència i transformació. El poeta apareix així com "un entre tants", com "la veu d'un poble" en marxa, alhora que com a individu concret que viu en la seva circumstància personal el drama col·lectiu de la postguerra i d'un país condemnat a la travessia del desert.

En la variada gamma temàtica i tonal de la seva lírica, un dels valors més incontestables és l'assoliment d'aquesta imatge de dignitat personal i civil. En això és un clar deutor de [Carles Riba](#), sobretot el Riba de [les Elegies de Bierville](#), i escriu, també, des d'un exili: des d'un exili interior, nacional i de classe. Des d'aquestes coordenades d'origen, la seva escriptura basteix l'amarga dignitat d'una columna de temple desposseïda. Amb fortes diferències, això sí: per exemple, Estellés és molt menys selectiu, menys depurador envers l'anècdota. La seva malla lírica deixa passar tot de

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Vicent Andres Estelles a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/autor/vicent-andres-estelles> >

detalls descriptius, els personatges típics d'un quadre d'època, molts esdeveniments quotidians. L'elegia esdevé, així, crònica social. I el periodista -el testimoni de la microhistòria- hi treu el cap. Davant l'espectacle de la postguerra, de la misèria i les repressions de tota mena, Estellés palesa el seu tarannà de cronista apassionat, escassament estilitzador, i fa un inventari dels personatges i els esdeveniments que constitueixen aquell món.

Amb aquesta perspectiva, no importa que Estellés se centri en episodis de la història nacional, en les *fidels petites coses* que, com en el cas de Riba, omplen la vida quotidiana, o en la ressenya d'un amor personalíssim. En qualsevol d'aquests casos, el resultat és d'una profunda coherència i genera una crònica amarga i esperançada alhora, el crit que enlaira una idea de dignitat mai no desistida. Sovint la sap transmetre, a més, amb uns dots de confidencialitat conversacional ben notòria. Amb eficàcia comunicativa fora de tot dubte.

Un cas ben particular és el de les *Horacianes* (1974), on el poeta retrata la vida valenciana dels anys seixanta, transvestint-se d'Horaci, barrejant la València amb la Roma imperial i disfressant els seus enemics contemporanis de personatges de l'època com ara Suetoni. Més enllà de l'efecte objectivitzador que es deriva de l'adopció d'una *persona* clàssica com a veu poètica del jo, implica "una sensibilitat notable de l'instint humà", dit amb paraules de Dominic Keown, i una aposta per "un ordre civilitzat basat en la llibertat, la tolerància i la solidaritat". Al mateix temps, el recurs possibilita la universalització d'una experiència històricament situada que neix de les peripècies viscudes en un àmbit local.

De fet, el filtre d'aquesta llatinitat li permet operar amb un cert distanciament que legitima com a poesia lírica el que és una crònica gairebé periodística amb caires satírics. Ensenms el cant primari als productes de la terra, a la felicitat de les coses menudes i quotidianes es revesteix d'un prestigi clàssic i, en aquesta mateixa via, Estellés invocarà en ocasions el record del poeta xilè Pablo Neruda, de les seves *Odas elementales*. D'aquesta manera, poetitzar l'experiència de contemplar i menjar amb delectança un pebrot torrat és un autèntic repte per al poeta líric, que, més enllà del to de gastronomia a la manera de Josep Pla, aconsegueix presentar amb intensitat poètica aquesta minúscula mostra dels plaers més elementals de la vida que ens permeten una autèntica comunió amb el món.

D'altra banda, també la influència de Pablo Neruda, ara en el seu vessant més èpic, és visible en el magne *Mural del País Valencià*, que constitueix un conjunt de poemaris dedicats a exaltar la geografia i la història dels pobles valencians. Aquesta obra, deixada inconclusa per l'autor i editada pòstumament el 1996, es configura com un ambició retaule, una mena de pintura mural a la manera dels pintors mexicans Siqueiros o Rivera, amb un poderós alè èpic semblant al del *Canto general* de Neruda, que representa la gran epopeia de les terres americanes.

La temàtica amorosa La mort, el seu ritual i les al·legories corresponents constitueixen una temàtica que fascina l'Estellés i sovint l'obsessiona fins a fer-li associar el sonet -per la seva forma gràfica sobre la pàgina en blanc- amb un taüt, o suscitar el relat premonitori del seu propi enterrament. Al costat d'aquesta bellesa de la mort, hi ha, així mateix, una atracció obsessiva per l'amor, que esdevé el moll de l'espina de tota la seva lírica, en una gamma diversa de sensacions que van des del sexe directament expressat fins a les manifestacions més sofisticades del desig o fins als sentiments més estrictament espiritualitzats.

Potser un dels trets més cridaners pel que fa a la projecció pública de la poesia estellesiana és la manera crua i immediata amb què va tractar en ocasions l'experiència del sexe -una manera insòlita

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Vicent Andres Estelles a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/autor/vicent-andres-estelles> >

en la poesia catalana anterior i poc freqüent en la posterior. Fins i tot un poema tan líricament arravatat com és "Els amants", recitat amb força per Ovidi Montllor al llarg d'anys i geografies, no deixava de presentar-se amb una punta de repte a la retòrica amorosa tradicional, com es palesa en l'al·lusió a la poesia noucentista: "I que ens perdone el cast senyor López Picó." Així mateix, Estellés associa automàticament amb l'erotisme i amb el cos femení, d'una forma estilitzada, molts fenòmens de la naturalesa, com ara quan veu en les lleugeres ones marines "una mar a mamelletes ràpides". En general, el cos de la dona és font de metàfores com aquesta, i alhora focus d'atracció de procediments intensificadors, entre els quals el de la doble adjectivació no és el menys utilitzat: per exemple, les "assaonades rodonors benignes" d'una imatge corporal femenina que se'ns presenta desitjada, "invicta" i "autàrquica".

Però en el tractament estellesià de la matèria amorosa caldria destacar principalment els encerts expressius plens d'intensitat, tant quan parla d'amors furtius -que sovint intuïm vivament pintats per la seva imaginació- com quan evoca un amor conjugal llargament viscut i fidel com la mort mateixa, un amor "per a tota la mort". Així, referències com ara "el grapat de safrà negre del sexe", o "amor, entre les teues dentetes sóc raïm", o "per tu menge llimones, mire el dia total", conjuminen una sensualitat punyent amb la tensió lírica més estricta. Les imatges ens sobten, en ocasions, amb una elementalitat d'eficàcia colpidora: "La vida ens era una sorpresa, / una granota viva a la butxaca."

Els procediments retòrics Així doncs, al costat de l'expressió directa de la sexualitat o de l'ús sobtador de mots propis del registre col·loquial, la poesia d'Estellés palesa també una particular elaboració estilística i retòrica, ben visible en la seva adjectivació, en les imatges metafòriques o en el filtre culturalista que constitueixen, per exemple, les referències de les *Horacianes* al món clàssic llatí. Podríem afegir-hi altres recursos, com és l'ús expressiu dels topònims, que per a Estellés constitueixen mots d'arrel tel·lúrica, carregats de simbolisme, tant si es tracta de noms de carrers de València o de partides rurals locals com si es converteixen en emblema dels orígens lingüístics -com en el poemari *Les homilies d'Organyà* (1981), on es ret homenatge a la llengua catalana.

Un dels procediments més destacables és el de la paròdia, que s'exerceix, per exemple, sobre la tradició clàssica de les èglogues o sobre els tòpics fomentats per [la Renaixença](#) i pel seu patriarca valencià, Teodor Llorente. D'aquesta manera, les èglogues de Garcilaso de la Vega esdevenen diàleg entre personatges de l'actualitat en un ambient d'oficina, on una nimfa dels nostres dies pot escridassar el seu amant: "Nemorós, Nemorós, no m'esgarres les bragues, que m'han costat vint duros." Així mateix, els tòpics procedents del paisatgisme de Llorente en poemes com ara "El barranc dels Algadins" -la dolça flaire del camp, les llauradores idealitzades, etc.-, poden ser substituïts, en l'estellesià "Vora el barranc del Carraixet", pel record revoltat dels afusellaments de la postguerra a la rodalia de la capital valenciana, alhora que la mollesa fònica del mot "Algadins" es transforma en l'aspror multivibrant del topònim real "Carraixet".

Home apassionat i civilment compromès, pou de cultura literària, cronista periodístic del seu món ensems que poeta amb cims d'intensitat lírica entre el conjunt proteic de la seva producció, Vicent Andrés Estellés ha llegat a la cultura catalana un discurs pastat amb paraula viva, eficaç per a la difusió popular de la poesia -i això és força cert i útil en l'àmbit valencià d'on procedeix-, i també un referent poètic personalíssim, ben perfilat i caracteritzat en el conjunt de la literatura catalana contemporània.

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Vicent Andres Estelles a Lletra, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/autor/vicent-andres-estelles> >

Tast de textos

Text

WEB: Selecció de poemes

Vuit poemes de l'autor al web *Viu la poesia*.

http://www.viulapoesia.com/membrespocio/arxiu/lletra/vaestelles_index_poemes.html

WEB: Poemes

Recull de set poemes en castellà.

<http://perso.wanadoo.es/lipmic/Pluricat/esp/estelles.htm>

WEB: Estellés a EPdLP

Nota biogràfica en castellà amb els poemes "Els amants" i "Et besaria lentament" a El Poder de la Palabra.

<http://www.epdlp.com/escritor.php?id=1392>

WEB: Selecció de Poesia Catalana

Reprodueix dotze poemes, un dels quals ("Els amants"), amb traducció a l'anglès.

<http://www.uoc.edu/lletra/especials/folch/estelles.htm>

WEB: Magisteri Teatre-Mag Poesia

Pàgina amb dades sobre l'escriptor, textos i una antologia de poemes per a l'escola.

<http://www.mallorcaweb.com/Mag-Teatre/estelles/index.html>

Àudios

AUDIO: "Els amants", interpretat per Ovidi Montllor

<http://www.musicadepoetes.cat/app/musicadepoetes/servlet/org.uoc.lletra.musicaDePoetes.Titol?autor=21&titol=79>

AUDIO: "Cançó de bressol", interpretat per Araceli Banyuls

<http://www.musicadepoetes.cat/app/musicadepoetes/servlet/org.uoc.lletra.musicaDePoetes.Titol?autor=21&titol=63>

AUDIO: Alonso diu Estellés

http://lletra.uoc.edu/anterior/noms/vaestelles/html_especials/vicentandresrecita1.html

---

Biobibliografia

Biografia

WEB: A la Hiperenciclopèdia

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Vicent Andres Estelles a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/autor/vicent-andres-estelles> >

http://www.enciclopedia.cat/fitxa_v2.jsp?NDCHEC=0003909

WEB: Fitxa al "Qui és qui a les lletres catalanes"

<http://cultura.gencat.net/ilc/qeq/FitxaAutors.asp?nom1=and&nom2=&cerca=Cerca&quinform=form1&NRegistre=1&idregistre=7040>

WEB: A la Viquipèdia

Biografia, obra i enllaços sobre l'autor al web de l'enciclopèdia lliure.

http://ca.wikipedia.org/wiki/Vicent_Andrés_Estellés

WEB: Vicent Andrés Estellés a Literatura valenciana actual

Fitxa dedicada a l'autor en aquest web de la Universitat d'Alacant.

<http://www.iifv.ua.es/lletraferit/consultes/veureAutor.asp?pld=141>

VIDEO: Tons (poesia x cantar)

Programa de TVC sobre l'obra de l'autor.

<http://www.tv3.cat/videos/220838617#>

AUDIO: Poetes catalans: V.A. Estellés

Programa de ràdio sobre la vida i obra de l'autora, produït per Ràdio Escairats i Ràdio Esparreguera.

http://www.edu3.cat/Edu3tv/Fitxa?p_id=45496&p_ex=vicent%20andres%20estelles

---

Bibliografia

WEB: Què hi ha a la Biblioteca de Catalunya

http://cataleg.bnc.cat/search*cat/?searchtype=a&searcharg=Andr%C3%A9s+Estell%C3%A9s+Vicent&sortdropdown=-&searchscope=13&searchscope2=13&SORT=D

WEB: Què hi ha a les biblioteques universitàries catalanes (CCUC)

http://ccuc.cbuc.es/search*cat/a?SEARCH=Andr%C3%A9s+Estell%C3%A9s+Vicent&sortdropdown=-&searchscope=23

WEB: Què hi ha a les biblioteques públiques

<http://argus.biblioteques.gencat.cat/iii/encore/search/C|SAndr%C3%A9s+Estell%C3%A9s+Vicent|Ori ghtresult|U1?lang=cat&suite=pearl>

WEB: Per comprar-ne llibres

<http://www.llibres.cat/ca/detall-autor/andres-i-estelles-vicent>

WEB: Articles de l'autor (Traces)

<http://traces.uab.cat/search?f=author&p=Andr%C3%A9s%20Estell%C3%A9s%20Vicent&sc=1&ln=c a>

WEB: Articles sobre l'autor (Traces)

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Vicent Andres Estelles a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/autor/vicent-andres-estelles> >

http://traces.uab.cat/search?ln=ca&p=Andr%C3%A9s+Estell%C3%A9+Vicent&f=keyword&action_search=Cerca&c=Traces+%3A+base+de+dades+de+lengua+i+literatura+catalanes&sf=&so=d&rm=&rg=10&sc=1&of=hb

Comentaris sobre l'autor

Crítica

WEB: Vicent Andrés Estellés a l'AELC

Inclou biografia, obra, premis, transcripció d'articles i enllaços.

<http://www.escriptors.com/autors/andresv/>

WEB: L'autor al Corpus Literari Ciutat de Barcelona

Biografia, enllaços i transcripció d'articles sobre Vicent Andrés i Estellés.

http://www.ducros.biz/corpus/index.php?command=show_news&news_id=74

PDF: Vicent Andrés Estellés

Dossier de Vicent Sanz sobre l'autor, dins el Seminari didàctic "El gust per la lectura" (2007-2008).

http://xtec.cat/lic/centre/professorat/dossiersgust/gust%202007_08/gust_secundaria/estelles.pdf

PDF: Setanta-cinquè aniversari

"Estellés: totes les coses com la llum del dia". Article de Vicent Berenguer a *Caràcters* (9, 1999) amb motiu del 75è. aniversari del naixement del poeta.

<http://www.uv.es/caracters/pdf/CARACTERS-09.pdf>

Diversos

WEB: "Auca de Vicent Andrés Estellés"

Auca escrita per Joan Vilamala al web La paret de les auques.

<http://www.auques.cat/textos.php?auca=andres>

WEB: "Deu any després"

Proposta educativa sobre el poeta Vicent Andrés Estellés. A el Diari de l'escola de VilaWeb (01/04/2003).

<http://www.vilaweb.cat/www/diariescola/noticia?id=671230>

WEB: Any Estellés

Notícia a Vilaweb de la commemoració a la Vall d'Albaida del desè aniversari de la mort de Vicent Andrés Estellés.

<http://www.lapobladelduc.org/HTML/noti12.htm>

WEB: Premi Vicent Andrés Estellés

Informació sobre el premi Vicent Andrés Estellés de poesia (Premis Octubre).

<http://vae.imcjb.net/>

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Vicent Andres Estelles a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <http://lletra.uoc.edu/ca/autor/vicent-andres-estelles> >

WEB: Pàgina a Facebook

Pàgina a Facebook, amb actualitzacions i notícies.

http://es-la.facebook.com/pages/Vicent-Andres-Estelles/37300396517?v=app_2373072738&viewas=0&ref=mf

---

propostes didàctiques

interacció

WEB: Interaccions multimèdia

El web *Viu la poesia* presenta activitats interactives de dos poemes.

http://www.viulapoesia.com/membrespocio/arxiu/lletra/vaestelles_index_interac.html

---

text

WEB: Activitats per a nivells inicials de llengua

Un poema al web *Viu la poesia* amb propostes senzilles.

http://viulapoesia.com/pagina_6.php?tipus=1&subtipus=2&itinerari=9&idpoema=310

WEB: Activitats per treballar poemes

Vuit poemes amb propostes al web *Viu la poesia*.

http://www.viulapoesia.com/membrespocio/arxiu/lletra/vaestelles_index_props.html

---

Recursos

WEB: Proposta de lectura sobre *Un entre tants*

Recursos de lectura per als estudiants d'ESO al web de l'edu365.

<http://www.edu365.cat/eso/muds/catala/lectures/entretants/index.htm>